

Косенко О. І.

аспірант, Харківська державна академія
дизайну і мистецтв

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЇ КОСТЮМУ У ХХІ СТОЛІТТІ

Анотація. У статті розглядається питання систематизації та періодизації форм сучасного костюму. Обґрунтовується необхідність нового підходу до побудови моделі еволюції форми костюму з урахуванням практики дизайну. Надаються рекомендації щодо побудови такої моделі.

Ключові слова: колекція одягу, художня система, модель еволюції форми костюму, професійні інтернет-ресурси про моду, індустрія моди.

Анотация. Косенко О.И. Особенности систематизации и периодизации костюма в XXI веке. В статье рассматривается вопрос систематизации и периодизации форм современного костюма. Обосновывается необходимость нового подхода к построению модели эволюции формы костюма с учетом практики дизайна. Даются рекомендации относительно построения такой модели.

Ключевые слова: коллекция одежды, художественная система, модель эволюции формы костюма, профессиональные интернет ресурсы о моде, индустрия моды.

Summary. Kosenko O. On systematization and periodization of clothes in XXI century. In present paper we consider the systematization and periodization of contemporary clothes form. We motivate for the necessity of new approaches to the construction of models of clothes form evolution, accounting for common design practice. We also provide recommendations for construction of such model.

Keywords: fashion collection, art system, model of clothes form evolution, professional fashion sites, fashion industry.

Формулювання проблеми. Наукові моделі еволюції форми костюму описують процес формотворення костюму як постійний та безперервний процес розвитку форми у часі та просторі. Історію костюму умовно поділяють на історію світського європейського, народного та сучасного костюму. Історію світського європейського костюму розглядають як історію послідовно змінюючих один одного стилів, народний костюм класифікують за регіонами, сучасний костюм співвідносять зі стилями та персоналіями. У першому десятилітті ХХІ ст. дизайнери неодноразово зверталися до костюму ХХ ст. як до творчого прототипу для проектування колекцій. Незважаючи на подібний інтерес до сучасного костюму, дослідники відзначають ряд спірних питань щодо систематизації та періодизації його форм [2, 3, 6]. До того ж, більшість робіт, присвячених розвитку форм сучасного костюму обмежуються рамками 1990-х рр. ХХ ст., що ставить під сумнів можливості їх застосування до костюму ХХІ ст. Практична та теоретична необхідність нового підходу до систематизації та періодизації форм сучасного костюму визначила тему даної роботи та дозволила сформулювати її мету – виявлення особливостей систематизації та періодизації форм сучасного костюма з урахуванням практики дизайну.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Автором був проведений ретельний аналіз наукових підходів до еволюції форми костюму за дослідженнями та публікаціями провідних вчених у цій галузі. Результати проведеного дослідження обговорювались на ХІІІ Міжнародній науково-практичній конференції «Динаміка еволюції людського інтелекту, етико-естетичного сприйняття світу та художньої творчості» [5].

Роботу виконано за планом НДР кафедри «Технологій і дизайну» Української інженерно-педагогічної академії.

Результати роботи. Існуючі на сьогоднішній день моделі опису розвитку форм сучасного костюму не враховують нові чинники, що визначають динаміку розвитку форми костюму у ХХІ ст. До цих чинників належать:

Одночасне панування декількох стилів в загальному культурно-часовому просторі, що вимагає нових підходів до систематизації костюму за стилями;

Інформатизація суспільства та, як наслідок, збільшення інформативності самого костюму, що обумовлює необхідність нових підходів до оцінки змісту форми костюму і, як наслідок, до оцінки архітектонічності його форми;

Перехід, в рамках загальної практики дизайну костюму, від роботи з одиничними моделями до комплексів моделей, об'єднаних в єдині художні системи — колекції;

Динаміка ринку індустрії моди, яка стимулює циклічність зміни форми костюма;

Необхідність швидкої реакції фахівців, що працюють в індустрії моди, на зміни в культурній ситуації з метою прогнозування актуальних напрямів розвитку форми костюму.

Надійшла до редакції 01.12.2011

Пропонований нами новий підхід, що відповідає вимогам часу, базується на розробці дослідників МГТУ ім. Косигіна Козлової Т.В. та Ільчевої О.В. У своїй монографії [2] вчені запропонували вербальну хронологічну таблицю «Віхи Століття», в якій суспільно значимі події співвідносять з подіями-відгуками в індустрії моди і доповнюють хронологію відповідними колекціями. Моделі цих колекцій, з одного боку, відображали поточні знакові події ХХ століття, такі як політ людини у космос (колекція одягу в «космічному стилі» Андре Куррежа 1963 р.), а з іншого – мали істотний вплив на практику дизайну костюму (колекція К. Діора «New Look» 1947 р.) [1].

З нашої точки зору, наукову доцільність введення колекції в якості хронологічної одиниці опису моделі еволюції костюма ХХ – ХХІ ст визначають наступні міркування:

1. Наявність базової форми в колекції, її художньо-образна, системна та інформативна складові. Зазначимо, що виділена базова форма колекції важлива не сама по собі, а в контексті індустрії моди;
2. Домінантне місце колекції в ієрархії художніх систем;
3. Розуміння колекції як елемента системи вищого порядку – індустрії моди;
4. Розвиток художнього образу в рамках колекції як художньої системи;
5. Особливість розвитку форми костюму в колекції відповідає характеру розвитку форми в рамках історичної епохи: форма костюму в художній системі колекція проходить повний цикл (зародження, розвиток, перехід у нову форму), який характерний для розвитку форми історичного костюму на порівняно великому проміжку часу в рамках єдиного стилю.

З утилітарної точки зору модель еволюції форми сучасного костюму має відповідати наступним критеріям:

- відображати зв'язок костюму з фігурою людини;
- відображати культурний ідеал свого часу;
- репрезентувати об'єктивне різноманіття існуючих форм костюму;
- відображати зв'язок між знаковими суспільно значущими подіями та дизайном костюму.

Задовольнити цим вимогам можна, якщо ввести, як це було запропоновано Козловою Т.В. і Ільчевою О.В., в хронологічну стрічку індустрії моди колекції, що мають характер відгуків на суспільно значимі події, але при цьому кожна така хронологічна одиниця, з нашої точки зору, необхідно доповнити аналітичними матеріалами у вигляді структури колекції та її базової форми, отриманої на підставі аналізу всіх моделей колекції за професійними підйомними фотоматеріалами. Таким чином, даний підхід дозволить об'єднати матричну та хронологічну моделі розвитку форми костюму. На рис. 1 наведено фрагмент хронологічної таблиці «Віхи Століття», Козлова Т.В. та Ільчевої О.В. [2], а на рис. 2 – фрагмент хронологічно-матричної моделі еволюції форм костюму ХХІ ст.

Найбільш вдалою графічною формою представлення колекції в пропонованій нами хронологічно-матричній моделі є базова форма колекції, яка може бути отримана на підставі структурного аналізу. Оскільки в базовій формі колекції закладено структуру, вихідну для наступних її варіацій, тобто базова форма є основою для серії виробів, то такий аналітичний матеріал може бути використано дизайнерами при проектуванні окремих ліній одягу або колекцій для масового ринку. Також, порівняння базових форм колекцій дозволяє наочно уявити розвиток і перетворення форм сучасного костюму. В окремих випадках модель можна доповнювати матрицями колекцій.

Матеріали, необхідні для складання еволюційної моделі форми костюму в ХХІ ст., представлені, як правило, в електронній формі. Так, існують спеціалізовані ресурси в мережі Інтернет, що містять професійні фото- та відеоматеріали, а також текстові описи колекцій, що вийшли після 2000 р.

Розглянемо приклади систематизації та періодизації костюму на електронних порталах про моду – сайтах fashion-era.com і style.com. На першому ресурсі проаналізовано історію жіночого костюма ХІХ та ХХ століть. Структура сайту побудована таким чином, що дозволяє в хронологічній послідовності уявити розвиток форм жіночого костюму зазначеного періоду, а також взаємозв'язок цих процесів з соціальною динамікою. Ілюстративні матеріали сайту доповнені схемами силуетних форм костюму. Редактором сайту є британський дослідниця Полін Уестон Томас, а цільову аудиторію складають студенти та викладачі з історії костюму. Поєднання фактичного ілюстративного матеріалу з науковим аналізом форм костюму дозволяє редакторам сайту робити прогнози щодо розвитку форм сучасного костюму, а також аналізувати поточні тенденції моди. На сайті fashion-era.com історію сучасного костюму (в рамках ХХ ст.) розглядають у хронологічній моделі, доповнюючи її даними про аналіз силуетних форм костюму.

Сайт style.com спеціалізується на костюмі ХХІ ст. і застосовує інший підхід. Загальна категорія «Модні покази» розділена на сезони, які, в свою чергу, діляться на категорії за відповідними напрямками дизайну костюму: «от кутюр» і «прег-а-порте». У цих категоріях виділяють чоловічий та жіночий одяг, який далі диференціюється за дизайнерами або торговими марками, які працюють в рамках однієї з вищезазначених категорій. Обравши за бажанням сезон, напрям і конкретного дизайнера, пошукова система сайту формує запит, в якому відображає наступне:

1. Вербальний опис обраної колекції, складений професійним журналістом. Даний опис містить відомості про концепцію колекції, вигідні відмітні конструктивно-композиційні характеристики окремих моделей, первинні оцінки сприйняття даної колекції публікою;
2. Коротку інформацію про наступні і попередні колекції автора в хронологічній послідовності, а саме професійну подіумну фотографію першої моделі колекції, відомості про сезон і категорії колекції;
3. Посилання на знакові колекції одягу сезону.

рис. 2 Фрагмент хронологічно-матричної моделі еволюції форм костюму XXI ст., Косенко О.І.

- основание Дома моды «Андре Куррэж».
 - русско-итальянский дизайнер Олег Кассини (Cassini род- 1913 г.) становится официальным дизайнером гардероба Жаклин Кеннеди (Kennedy).
 - основание Дома моды «Ив Сен-Лоран».
 - первый полет человека в космос.
 - основание компании «Дженни» (Genny) Арнольдом и Донателлой Джиромбелли (Girombelli).
- 1961**
- Эймис Харди становится первым кутюрье женского платья, который проектирует одежду и для мужчин. **1962**
 - открытие первого бутика «Биба» (Viba), основанного Барбарой Хуляники (Hulanicki род. 1936 г.).
- 1963**
- закрытие Дома моды «Дреколь».
 - Жерар Пипар (Pipart род. 1933 г.) становится главным дизайнером Дома моды «Нина Риччи».
- Андре Куррэж первым показал коллекцию одежды в «космическом стиле». **1964**
 - Американцы начали военные действия во Вьетнаме. Война во Вьетнаме закончится в 1973 г.

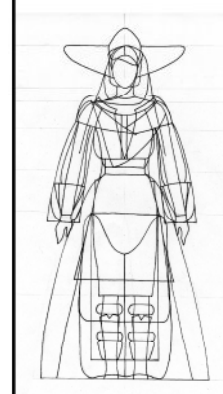

рис. 1 Фрагмент хронологічної таблиці "Віхи Століття", Козлова Т.В. та Гльсчевої О.В.

Таким чином, користувач отримує доступ до інформації про професійну оцінку колекції, місце цієї колекції у творчості конкретного дизайнера, про колекції, які визначають, на думку редакторів сайту, основні тенденції заданого сезону.

Подальший запит дозволяє вивести на екран зображення всіх моделей колекції у вигляді сітки (аналогія з матрицею), що дозволяє одночасно оцінити всі моделі колекції і сприяє формуванню цілісного уявлення про неї як у професіоналів, так чи інакше пов'язаних з індустрією моди, так і у споживача. Можливість одночасно оцінити всі моделі колекції вкрай важлива. При цьому візуально формується загальна картина матеріально-декоративного, конструктивного, колористичного і пластичного рівнів формування колекції, а також представлення всіх цих категорій у розвитку. Особливо слід відзначити роль кольору у формуванні та сприйнятті колекції як художньої системи. Одночасний погляд на всі моделі колекції дозволяє візуально виділяти колірні блоки колекції і формувати уявлення про загальний колорит художньої системи.

За бажанням, користувач може розглянути окремі фрагменти колекції в категорії «деталі» і «краса» (тут мова йде про зачіски та макіяж). А також переглянути професійне відео з показу.

Хронологічна послідовність представленого матеріалу про останні роботи сучасних дизайнерів одягу, можливість всебічного його вивчення, а також простота і зручність використання роблять професійні інтернет ресурси про моду важливою ланкою в систематизації костюму ХХІ століття.

Враховуючи таке різноманіття фактичного матеріалу та його форму, доцільно розробляти еволюційні моделі в електронному вигляді, використовуючи переваги інтерактивних інтерфейсів і доповнивши їх графічними структурами базових форм колекцій. Об'єднання досвіду роботи професійних журналістів індустрії моди, теоретиків дизайну та програмістів дозволить створити віртуальну модель розвитку форм сучасного костюма, орієнтовану на специфічну роль художньої системи колекції в дизайні практиці ХХІ століття.

Висновки. Практика дизайну передбачає системне проектування одягу в рамках єдиної художньої системи колекція, що визначає специфічну роль колекції в сучасній історії костюму. Існуючі на сьогоднішній день моделі опису розвитку форм сучасного костюму орієнтовані на аналіз послідовно змінюваних форм окремих моделей, що не дозволяє враховувати специфіку взаємозв'язків між ними в рамках єдиної системи – індустрії моди. Подібні невідповідності реальній проектній ситуації обумовлюють необхідність нового підходу, який буде відповідати вимогам часу. Введення колекції в якості хронологічної одиниці для опису моделі еволюції костюму ХХ – ХХІ ст. дозволить відтворити повну картину того, що відбувається з урахуванням системного підходу до історії костюму в практиці дизайну. З технічної точки зору модель еволюції форми сучасного костюму доцільно розробляти в електронному вигляді, використовуючи

переваги інтерактивних інтерфейсів і доповнивши графічними структурами базових форм колекцій і таким чином отримати хронологічно-матричну модель еволюції форми костюму ХХІ ст.

Подальші наукові дослідження планується проводити з поглиблення вивчення особливостей формування хронологічно-матричної моделі еволюції форми костюму у ХХІ ст.

Література:

1. Кисиль М. В. Влияние художественных течений в искусстве середины XX века на концепции формообразования костюма [Электронный ресурс] / М. В. Кисиль // Архитектон: известия вузов. – 2010. – № 30. (Приложение) — Режим доступа: http://archvuz.ru/numbers/2010_22/059
2. Козлова Т. В., Ильчева Е. В. Стиль в костюме XX века. – МГТУ им. А. Н. Косыгина, 2003. – 152 с.
3. Косарева Е. А. Мода XX века. Развитие модных форм костюма. – СПб.: Издательство «Петербургский институт печати», 2006. – 468 с., илл.
4. Косенко О. И. Анализ научных подходов к эволюции формы костюма. [Электронный ресурс] / О. И. Косенко // XIII Международная научно-практическая конференции «Динамика эволюции человеческого интеллекта, этико-эстетического восприятия мира и художественного творчества». – 2011. — Режим доступа: <http://icp-ua.com/ru/node/1249>
5. Косенко О. И. Анализ графических материалов для проведения структурного анализа костюму у художней системе формуирования «коллекция». Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб. Наук. пр./ за ред. Даниленко В. Я. – Х.: ХДАДМ, 2011. – 216 с. (Мистецтвознавство: № 1), с. 17 – 21
6. Основы теории проектирования костюма / под ред. Т. В. Козловой. – М.: Легпромбытгиздат, 1984. – 352 с.
7. fashion-era.com [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://www.fashion-era.com/>
8. style.com [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://www.style.com/>